

EEN BEHEERSPLAN VOOR DE STADSVESTEN

Een beheersplan voor de stadsvesten

Stad Brugge maakt met een team van deskundigen een beheersplan voor de Brugse stadsvesten voor de komende 24 jaar. Op basis van een uitgebreid onderzoek naar de historiek en waarden van de vesten wordt een beheersvisie uitgetekend. De afwerking van dit beheersplan is voorzien tegen eind december 2021, met concrete maatregelen per zone. In het voorjaar van 2022 volgt meer info over deze maatregelen.

Wat deze 19de-eeuwse wandelpromenade zo uniek maakt, is dat ze is aangelegd bovenop de oorspronkelijke stadsverdedigingsstructuren. Vandaag is dit eivormig tracé van ongeveer 7 kilometer lang rondom de historische binnenstad een groene long van 26 hectare groot. De vesten behoren sinds 2000 tot het UNESCO Werelderfgoed en zijn sinds 2016 beschermd als stadsgezicht.

Zo kom je meer te weten over dit project

Langs de vesten staan op acht locaties infoborden. Elk infobord vertelt het verhaal van dat specifieke deel van de vesten. Je vindt er zowel nieuwe informatie als een beschrijving van bestaande gegevens.

Wil je nog meer informatie?

- Op www.brugge.be/beheersplanvesten vind je uitgebreide informatie, plannen en documenten over dit project. Scan de QR-code onderaan dit paneel.
- Bekijk het filmpje met uitleg van het onderzoeksteam over dit deel van de vesten door de QR-code in te scannen onderaan dit paneel.
- Benieuwd naar leuke weetjes en anekdotes over dit project? Scan de QR-code onderaan dit paneel en luister naar de geluidsfragmenten.

Nog dit ...

- De infoborden zijn te lezen tot eind december 2021
- Heb je nog vragen of opmerkingen? Contacteer openbaardomein@brugge.be – 050 44 85 85

meer info op
de website

bekijk een filmpje over
dit deel van de vesten

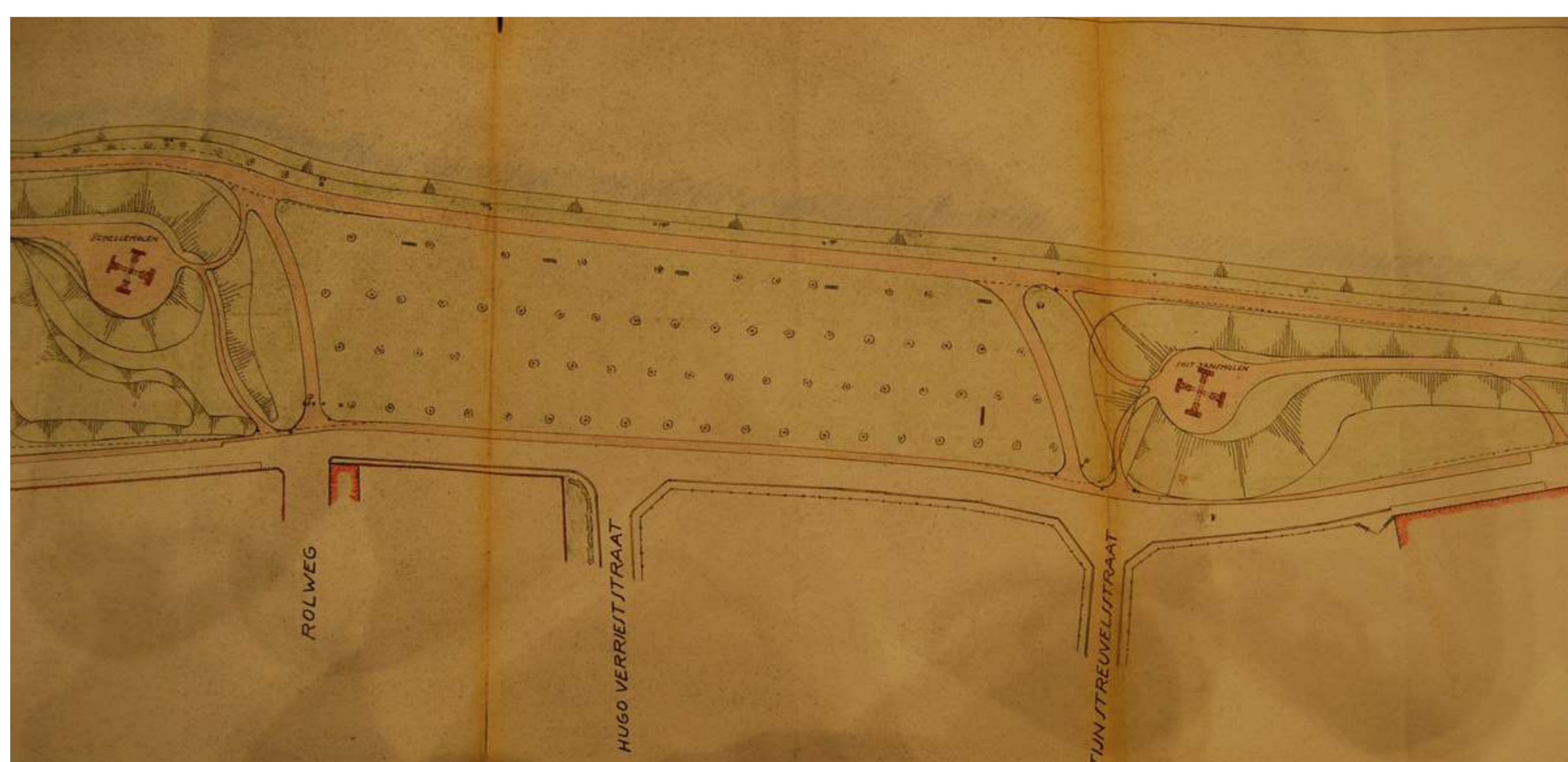
beluister het geluidsfragment
over dit deel van de vesten

DE KRUISVEST: SLUITSTUK VAN DE AANLEG VAN DE VESTEN ALS PUBLIEKE WANDELING

Even terug in de tijd

De eerste aanplantingen op de Kruisvest gebeurden in 1876. In 1911 volgden nieuwe aanplantingen. De aanleg van de Kruisvest als 'publieke wandeling' gebeurde pas in 1915 en vormde het sluitstuk van de aanleg van de vesten. De oorzaak van deze laattijdige inrichting had onder meer te maken met de aanwezigheid van een **legermanège**.

In 1912 werd Joseph Leys aangesteld tot 'meesterhovenier en bestuurder der beplantingen'. In 1913 wees raadslid Noë op de verwaarloosde staat van de stadswandeling tussen het Minnewater en de Kruispoort. Er was heel wat discussie over het ontwerp voor de aanleg maar in 1915 werd het goedgekeurd. Met de inrichting van deze laatste ontbrekende schakel, zou het idee uit 1848 om van de vestingen een aangename wandelpromenade te maken, eindelijk worden gerealiseerd.

Plannen herinrichting Kruisvest

[Brugge, Stadsarchief Aanplantingen, III.
Buitengewone werken uitvoering in regie Kruisvest
ontwerp parkaanleg, Joseph Leys, 22 november 1954].

Twee foto's. Elsbes (*Sorbus torminalis*) op de Kruisvest naast de Kruispoort. De boom heeft een stamomtrek van 165 cm en werd op basis daarvan vermoedelijk geplant bij de aanplantfase van 1915.

Foto's Arnout Zwaenepoel, september 2020.

meer info op
de website

bekijk een filmpje over
dit deel van de vesten

beluister het geluidsfragment
over dit deel van de vesten

In 1951 ging Joseph Leys met pensioen en werd hij als hoofd van de Groendienst opgevolgd door zijn zoon Julien Leys. Julien Leys ontwierp het beplantingsplan voor de herinrichting van de Kruisvest in 1954. Het plan toont veel respect voor wat er eerder al stond. Opvallend was de grote aandacht voor de te bewaren **zichtassen** (zie verder voor meer info). Niet alleen werden daarvoor 'achtkanten' (canadapopulieren) en olmen gekapt, maar er werden ook maar liefst vijftien zichtassen op het plan aangeduid. De uitvoering vond plaats in 1955.

In de daaropvolgende jaren werden er extra bomen aangeplant. In 1988 maakte Luc Ramault, in opdracht van het hoofd van de Groendienst Willy Adriansens, een plan op met een voorstel tot heraanplanting en boomverjonging van de Binnen Kruisvest. De legende vermeldt bestaande bomen, te rooien bomen, nieuwe bomen en bestaande en nieuwe heester- en hakhoutbeplanting. De verjonging was aanzienlijk. Er waren ongeveer 75 nieuwe bomen voorzien. De beplantingen gebeurden tussen 1989 en 1993.

Tot 1989 bleef dit gedeelte van de Ringvaart-Kruisvest niet beplant. In 1989 werden ook hier esdoorns geplant. De eerste foto dateert van 1985, de tweede van 2020.

Foto's: Beeldbank Brugge, inventarisnr. FO/A07836 en Arnout Zwaenepoel, september 2020

Zichtassen of vista's

Bij de ontwerpplannen voor de vesten werden zichtassen aangeduid die open moesten blijven om uitzicht te bieden op de kerktorens, op de stadspoorten, op de molens of op de gevarieerde begroeiing aan de overzijde van het water. Heel wat zichtassen zijn verloren gegaan doordat het zicht belemmerd is door de gegroeide bomen, omdat de bomen niet meer opgesnoeid werden, omdat lokaal spontane opslag van struiken ontstond of omdat nieuwe aanplanten op deze plekken kwamen.

Het best bewaard zijn de zichtassen vanaf de molenheuvels op de Kruisvest. Van hier uit zijn zowel de Kruispoort, de Magdalenakerk, de Halletoren, de Sint-Salvatorskathedraal, de Onze-Lieve-Vrouwekerk, de koepel van het Engels klooster, de toren van de Jeruzalemkerk, het torentje van de Sint-Sebastiaenshandbooggilde, de toren van de Sint-Gilliskerk, de torens van het Groot Seminarie ... zichtbaar.

Bij toekomstige boomaanplantingen zullen de nog aanwezige zichtassen behouden blijven. Het is niet wenselijk om dichtgegroeide vista's te herstellen. Niet alleen zou de bomenkap te groot zijn, in veel gevallen is het oorspronkelijke uitzicht in de loop der jaren ook te veel veranderd.

Uitzicht vanaf de molenheuvel van de Bonne Chièremolen, met van links naar rechts de toren van de Onze-Lieve-Vrouwekerk, toren van de Sint-Salvatorskathedraal, de Halletoren, de toren van de Sint-Annakerk, de toren van de Jeruzalemkerk en de toren van de Jezüetenkerk.

Foto: Arnout Zwaenepoel, maart 2021

meer info op
de website

bekijk een filmpje over
dit deel van de vesten

beluister het geluidsfragment
over dit deel van de vesten

De molens op de Kruisvest

Uniek voor dit deel van de vesten zijn de molenheuvels. De stad richtte hier na de Tweede Wereldoorlog geleidelijk een soort openluchtmuseum met molens in.

De vesten van de Kruispoort zijn restanten van de tweede stadsomwalling die aangelegd werd als versterking tijdens de tweede stadsuitbreiding (1127-1300). Op de binnenvesten werden verschillende windmolens opgericht. Ooit waren er 25 à 30 molens aanwezig op de hele stadsomwalling.

Na 1850 verdwenen de windmolens uit het stadspanorama. Hun economisch nut was voorbij. Enkel langs de Kruisvest kwamen twee molens heelhuids uit de 19de eeuw. In 1904 waaide één van deze twee molens om, waardoor enkel de Sint-Janshuysmolen overblijft.

Om de verdere ontwikkeling van de Kruisvest te begrijpen, is het belangrijk om te weten dat molens geplaatst werden waar een goede windvang was. In de omgeving van de molens mochten geen windbelemmerende elementen, zoals bomen of hogere gebouwen, aanwezig zijn.

Het duurde tot ca. 1915 vooraleer de molens weer aandacht kregen, namelijk op het moment dat er plannen werden gemaakt om de Kruisvest om te vormen tot 'publieke wandeling met bijhorende wandelpadjes'.

Foto Jan D'Hondt

De herinrichting ging gepaard met de reconstructie van de molenheuvels en het herstel van de molens.

De vier huidige molens op de Kruisvest zijn:

- *De nieuwe Koelewei.*
Deze houten standaardmolen uit 1765 is door Joannes Vander Scheure gebouwd en stond tot 1980 in Meulebeke. De molen werd daar afgebroken voor de aanleg van de provinciale weg tussen Tielt en Ingelmunster. De Stad Brugge kocht in 1991 deze 18de-eeuwse molen aan voor een symbolische frank en liet hem in 1996 - 1997 reconstrueren op een nieuwgebouwde molenwal aan de Kruisvest.
- *De nieuwe Papegaai*
Deze molen is afkomstig uit Beveren aan de IJzer. Deze staakmolen uit 1709, als oliestampmolen (om olie te persen) geconcipteerd, is hier gereconstrueerd in 1970.
- *De Sint-Janshuysmolen of de Bakkersmolen*
Deze molen werd gebouwd in 1769-1770 op initiatief van de Bakkersgilde en staat op zijn oorspronkelijke plaats. Deze staakmolen werd meermaals hersteld en is sinds 1939 opnieuw maalvaardig. De wieken van de molen draaien sinds 1964 tijdens het toeristisch seizoen.
- *De Bonne Chièremolen*
Deze molen is afkomstig uit Olsene en werd in 1911 in Brugge gereconstrueerd. De houten staakmolen kreeg de naam van een vroegere molen die op dezelfde plaats in 1904 door een storm werd vernield.

Op een prentbriefkaart van 1905 is de zone tussen de Sint-Janshuysmolen en de oorspronkelijke Bonne Chièremolen nog altijd helemaal boomvrij. De foto werd allicht vroeger genomen want een van beide molens waaide in 1904 al om.

Foto: Beeldbank Brugge, inventarisnr. FOA362

meer info op
de website

bekijk een filmpje over
dit deel van de vesten

beluister het geluidsfragment
over dit deel van de vesten